

16.10.2023

Innspill til statsbudsjett 2024 - utdannings- og forskningskomiteen

Barneombudet ber regjeringen og de politiske partiene på Stortinget å ha et større barneperspektiv i arbeidet med statsbudsjettet. Plikten til å vurdere barnets beste er grunnlovsfestet, og gjelder også ved budsjettarbeid.ⁱ

Norge er inne i sin 7. rapportering til FNs barnekomité og skal redegjøre for hvordan barns rettigheter blir ivaretatt. Komiteen har blant annet bedt regjeringen redegjøre forⁱⁱ:

- tiltak for å sikre at barn med funksjonsnedsettelse får pedagogisk psykologisk rådgivning.
- fremdriftsplanen for å fullføre veikart for universell utforming av skolebygg
- tiltak for å bekjempe mobbing og diskriminering i skolen

Barnekomiteen ber staten gjøre en omfattende vurdering av barns budsjettbehov og beskrive hvordan de sikrer tilstrekkelige ressurser til å gjennomføre barns rettigheter.

Barneombudet ber om økte ressurser til PP-tjenesten (Kapittel 226 post 21)

PP-tjenesten er en avgjørende støttetjeneste i laget rundt barn og unge. Hele 1 av 4 barn i barnehage og skole kan få styrket sin opplæring og utvikling ved hjelp av tjenestens kompetanse.ⁱⁱⁱ Den kan for eksempel bidra i arbeidet med:

- tidlig innsats i barnehagen
- tilpasset opplæring i skolen
- spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning
- trygt og godt barnehage- og skolemiljø
- bekymringsfullt skolefravær
- koordinering og tverrfaglig arbeid
- psykisk helsehjelp til barn og unge
- foreldreveiledning

Mangel på kapasitet fører til at barn ikke får hjelpen de trenger

På tross av tjenestens sentrale rolle er den flere steder underbemannet og det er store forskjeller i tjenestens kapasitet. Åtte av ti ledere i oppgiri å ha for lav bemanning for å løse oppgavene.^{iv} Dette fører til at barn ikke får nødvendig hjelp, og at tjenesten ikke kan støtte barnehager og skoler. Resultatet kan være dårligere tilpasset opplæring, dårligere skolemiljø og svekket tverrfaglig samarbeid rundt barn.

Det er ikke tilstrekkelig med et kompetanseløft

Det er positivt, men ikke tilstrekkelig, med et kompetanseløft. Det er behov for å møte eksisterende ressursmangel, og økte ressurser til å bygge kompetanse. Erfaring fra forrige kompetanseløft i PP-tjenesten (SEVU PPT), viser at mangel på ressurser i tjenesten bidro til at de ikke deltok i kompetansehevingen.^v Foreløpig evaluering av Kompetanseløftet peker på at

modellen kan forsterke forskjeller fordi ikke alle kommuner har ressurser til å drive utviklingsarbeid.^{vi}

Staten har ansvaret for at barns rettigheter blir realisert

Gjennom Meld. 6 (2019-2020) og ny opplæringslov stilles det store forventninger til PP-tjenesten. Det kompenseres imidlertid ikke med økte bevilgninger, og uten tilstrekkelig kunnskap om budsjettbehovet, slik barnekonvensjonen krever. Solberg-regjeringen påpekte selv at PP-tjenestens kapasitet mange steder ser ut til å begrense deres mulighet til å være til stede i barnehage og skole.^{vii} Likevel ble ikke tjenesten styrket økonomisk.

Staten har det overordnede ansvaret for at barns rettigheter blir oppfylt. Det er bekymringsfullt dersom myndighetene gir oppgaver til kommunene uten å sikre at de har nødvendige ressurser. Barnekomiteen har understreket at staten under alle omstendigheter er ansvarlig for å sikre full gjennomføring av konvensjonen og må forsikre seg om at lokale myndigheter har de finansielle og menneskelige ressursene som trengs.^{viii}

Regjeringen vil styrke kommunesektorens frie midler. FNs barnekomite har imidlertid anbefalt Norge å øremerke midler istedenfor å gi rammetilskudd, for å sikre at midlerne brukes til det tiltenkte formålet.^{ix} Vi vil peke på at kommunene står overfor mange oppgaver, og dagens situasjon viser at PP-tjenesten ikke blir prioritert dersom midler ikke øremerkes til dette formålet.

For å sikre en forsvarlig bemanning av PP-tjenesten på sikt mener Barneombudet at statlige myndigheter må få oversikt over kapasiteten i tjenesten. Barnekomiteen har understreket at staten må ha kunnskap budsjettbehovene til barn. Vi ber Stortinget om å be regjeringen om å innhente systematisert kunnskap om kapasitet og budsjettbehov i PP-tjenesten.

Barneombudet anbefaler at komiteen:

- bevilger midler til å styrke kapasiteten i PP-tjenesten. Midlene bør øremerkes.
- anmoder regjeringen om en kartlegging av ressurs situasjonen i PP-tjenesten, som et grunnlag for en forsvarlig budsjettering i årene som kommer.

Barneombudet ber komiteen bevilge midler til universell utforming av skolebygg

Barneombudet mener det er alvorlig at universell utforming av skolebygg nok en gang utelates fra Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjon. Det er sektormyndigheten som har ansvaret for universell utforming innenfor sin sektor. Innsatsen for universell utforming av skolebygg må styrkes betraktelig.

Tilgjengelige skolebygg er en forutsetning for å sikre inkluderende utdanning. Likevel utestenges mange barn med funksjonsnedsettelse fra nærskoler som ikke er universelt utformet. Både FNs barnekomite, FNs komite for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne og FNs spesialrapportør på feltet funksjonsevne har kritisert Norge for ikke å ha prioritert arbeidet og sørget for økt tilgjengelighet til skolebygg.^x

Barnekomiteen ber nå staten gi en fremdriftsplan for arbeidet med veikart for universelt utformet nærskole 2030. Barneombudet kan ikke se at staten ligger an til å nå målet i veikartet.

Det er behov for tydelige føringer og økte bevilgninger, for at dette arbeidet prioriteres og lar seg realisere i kommunene.

Barneombudet anbefaler at komiteen:

- øremerker 400 millioner kroner i budsjettet for 2024. På sikt bør det innvilges en samlet tilsagnsramme på inntil 2,2 milliarder. Verdien av nyttevirkningene er ansett å overstige kostnaden.^{xi}
- anmoder regjeringen om å komme tilbake med en forpliktende fremdriftsplan med tidsfrister og finansiering.

Se også: [felles brev fra LDO og Barneombudet om Universell utforming av skolebygg](#)

Barneombudet ber komiteen sikre barns rett til trygt og godt skolemiljø

Å oppfylle barns rett til utdanning etter barnekonvensjonens artikkel 29 krever trygge skolemiljøer og en godt tilpasset opplæring. Dessverre ser vi en betydelig økning i elever som opplever seg mobbet på skolen. Dette kan ikke fortsette. Vi ber derfor komiteen sikre at det bevilges nok penger til en skikkelig satsing på elevenes skolemiljø. Det innebærer midler for å implementere kunnskapsbaserte tiltak i ute i kommunene, og til Statsforvalterne for å sikre at de raskt kan behandle den stadig økende mengden antall skolemiljø saker.

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Silje Steinardotter Hasle, silje@barneombudet.no, 40 31 91 17

ⁱ FNs barnekomite generell kommentar nr. 14 (2013) s. 8

ⁱⁱ Committee on the Rights of the Child, List of issues prior to submission of the seventh periodic report of Norway (2023) punkt 6a, 26 b, 26d

ⁱⁱⁱ 15-25 prosent av barn og unge har behov for særskilt tilrettelegging utover ordinær pedagogisk praksis: Thomas Nordahl mfl. (2018) ref. Haug (2017)

^{iv} Se bla. Barneombudet 2017: «Uten mål og mening?». Barneombudet 2022: «Hvem skal jeg snakke med nå?». Nordlandsforskning rapport nr. 7/2018. Udir.no: oppsummering av tilsyn 2016-2020, Reiling, R. B. og Wendelborg, C. (2015)

^v Nordlandsforskning rapport nr. 7/2018

^{vi} Wendelborg, Gjerustad, Andrews, Caspersen og Smedsrud, Evaluering av Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, Delrapport 1. s. 25, 48 - 51

^{vii} Meld. St. 6 (2019–2020) kap. 4

^{viii} FNs barnekomite generell kommentar nr. 5 (2003) punkt C

^{ix} FNs barnekomités Concluding Observations (4. juli 2018) avsnitt 6 d

^x FNs komité for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne Concluding observations (7. mai 2019) art. 9 pkt. 16 b, FNs barnekomités Concluding Observations (4. juli 2018) avsn. 23 e.

^{xi} Samfunnsøkonomisk analyse av universelt utformet grunnskole i 2030, Oslo Economics-rapport 2018-36. Kostnadene for å realisere veikartet er i rapporten estimert til 2,2 milliarder kroner.